

Przemysław Staniszewski

Prezydent Miasta Zgierz

Zgierz, 08. lipca 2025 r.

WKZ.0003.3.2025

WYDZIAŁ ORGANIZACYJNY	
Biuro Rady Miasta Zgierz	
Wpł. dnia	09-07-2025
L. dz. Nr	
Ilość załączników	

Pan

Paweł Czekalski

Radny Rady Miasta Zgierz

Odpowiadając na interpelację dotyczącą wniosku o właściwą konserwację nagrobków zasłużonych zgierzan znajdujących się na terenie Starego Cmentarza będących pod opieką Gminy Miasto Zgierz informuję, że Gmina Miasto Zgierz w ramach opieki nad miejscami pamięci zleca i nadzoruje prace porządkowe obejmujące odchwaszczanie, mycie płyt nagrobnych oraz zbieranie wszelkich pozostałości z grobów i terenów do nich przyległych. W ciągu roku prace porządkowe przeprowadzane są przed świętami państwowymi i kościelnymi oraz w innych terminach w miarę potrzeb. Obecnie zlecono prace porządkowe w zakresie odchwaszczenia ww. grobów i terenów wokół nich. Zgodnie z ustaleniami powyższe prace zostaną zrealizowane w terminie do 11.07.2025 r. Jednocześnie informuję, że opieka nad grobami obejmuje także ich dekoracje w okresie świąt kościelnych i państwowych.

Kwestie zaś związane z konserwacją i renowacją wskazanych nagrobków należą wyjaśnić poprzez obraz stanu prawnego tych mogił, jak i określenie relacji pomiędzy Gminą Miasto Zgierz i Towarzystwem Przyjaciół Zgierza:

- Do 2007 r. w Zgierzu działania takie nie były formalnie przez nikogo prowadzone. Zasadniczą zmianę przyniosło zainicjowanie przez Towarzystwo Przyjaciół Zgierza corocznej kwesty na Cmentarzu Rzymskokatolickim w Zgierzu (rozszerzonej w 2010 r. o Cmentarz Ewangelicki przy ul. Spacerowej), z przeznaczeniem zebranych pieniędzy na renowację zabytkowych nagrobków oraz zapomnianych mogił osób zasłużonych dla Miasta Zgierz. Określenie

tel. 42 714 31 00
fax 42 714 31 14

www.bip.zgierz.pl
www.miasto.zgierz.pl

e-urząd@umz.zgierz.pl
Plac Jana Pawła II 16, 95-100 Zgierz

„zabytkowych” jest tutaj zastosowane w rozumieniu potocznym: nie jako dotyczące formalnie obiektów wpisanych do ewidencji (rejestru) zabytków, lecz obejmuje obiekty historycznie istotne, związane z osobami pełniącymi w przeszłości ważne funkcje w lokalnej społeczności, obiekty o wyjątkowych walorach artystycznych itp.

- Pierwsze lata realizacji tego zadania pokazały skalę potrzeb w zakresie prac renowacyjnych nagrobków na obu zgierskich cmentarzach. Pozwoliły także wypracować w porozumieniu z Kurią Metropolitalną Łódzką w Łodzi, reprezentowaną przez Komisję ds. Cmentarzy, prawne procedury do sprawowania opieki nad tymi grobami. Wzorowano się przy tym na rozwiązaniu, które stosowało od lat Towarzystwo Opieki nad Starym Cmentarzem w Łodzi przy ul. Ogrodowej. Procedury te są następujące:
 - ✓ Społeczną pieczę mogą być objęte groby, dla których po wygaśnięciu 20-letniego okresu wniesienia opłaty prolongacyjnej za miejsce na cmentarzu, nie została wniesiona kolejna opłata prolongacyjna. W kilku przypadkach formalną pieczę Towarzystwa Przyjaciół Zgierza zostały objęte groby, które nie miały od dłuższego czasu dysponenta. W innych przypadkach podjęcie formalnej pieczy dotyczyło grobów osób, które nie zostawiły bliskich gotowych kontynuować opiekę nad grobem bądź podjąć się takiej opieki. Niekiedy osoby bliskie zmarłym same deklarowały wolę przekazania pieczy nad grobem i podejmowały taką inicjatywę wobec Towarzystwa Przyjaciół Zgierza.
 - ✓ Po wstępnym rozeznaniu stanu prawnego takiego grobu w kancelarii cmentarza, Towarzystwo Przyjaciół Zgierza kierowało prośbę o formalne uregulowanie statusu danego grobu, a w odpowiedzi uzyskiwało zgodę Kurii pod następującymi warunkami:
 - Kuria Metropolitalna Łódzka pozostaje (staje się) dysponentem grobu;
 - opiekę nad grobem powierza się Towarzystwu Przyjaciół Zgierza;
 - na podstawie art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (obecnie: Dz.U. z 2024 r. poz. 576, z późn. zm.), zabrania się użycia grobu do ponownego pochówku (przywołany przepis art. 7 ust. 5 ustawy brzmi: „Niezależnie od powyższych przepisów jest wzbronione użycie do ponownego pochowania grobów, mających wartość pamiątek historycznych (ze względu na

swą dawność lub osoby, które są w nich pochowane, lub zdarzenia, z którymi mają związek) albo wartość artystyczną.”);

- grób nie podlega opłacie prolongacyjnej.

Stan ten jest potwierdzany formalnym wpisem do księgi ewidencyjnej cmentarza.

- ✓ Powyższe rozwiązanie jest na tyle właściwe i poprawne, że na wniosek Towarzystwa Przyjaciół Zgierza zostało zastosowane przez Zarząd Cmentarzy Katolickich w Siedlcach wobec grobu dr. Stefanii Kuropatwińskiej, który znajduje się na tamtejszym Starym Cmentarzu Rzymskokatolickim i dzięki temu mógł być odnowiony z pieniędzy zebranych w czasie kwesty na zgierskich cmentarzach.
- W przypadku Cmentarza Ewangelickiego w Zgierzu takie uregulowania formalne nie są stosowane. Liczba historycznych nagrobków na tym cmentarzu kilkakrotnie przekracza liczbę podobnych nagrobków na Cmentarzu Rzymskokatolickim, a Parafia Ewangelicko-Augsburska w Zgierzu po wykonaniu uzgodnionych prac renowacyjnych przez Towarzystwo Przyjaciół Zgierza po prostu odnotowuje zaistniałą sytuację w księdze ewidencyjnej cmentarza.
- Obecnie liczba grobów, których stan prawny został w ten sposób uregulowany na obu cmentarzach, sięga dwudziestu.
- Trzeba jeszcze zaznaczyć, że przepisy ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych wskazują, że dysponentem grobu może być tylko osoba fizyczna. Nie może nim być osoba prawna. Tak więc formalnie opłaty prolongacyjnej za grób nie może wnieść ani Towarzystwo Przyjaciół Zgierza, ani Urząd Miasta Zgierza (Gmina Miasto Zgierz).

Jak wynika z przytoczonego wyżej statusu prawnego grobów objętych pracami renowacyjnymi, formalnie opieka nad grobem zostaje powierzona Towarzystwu Przyjaciół Zgierza. Trzeba jednak pamiętać, że kwesta prowadzona corocznie na zgierskich cmentarzach (od 2014 r. zarejestrowana na ministerialnym rządowym portalu zbiorów publicznych jako bezterminowa, pod nr 2014/593/OR) dotyczy zbierania pieniędzy na renowację zabytkowych nagrobków oraz zapomnianych mogił osób zasłużonych dla Miasta Zgierza. Przy takim sformułowaniu celów prowadzonej zbiórki publicznej, mając na względzie sprawowanie stałej pieczy nad grobami objętymi opieką, dla wybranych grobów osób zasłużonych dla Miasta Zgierza, za czasów pełnienia funkcji Prezydenta Miasta Zgierza przez Pana Jerzego Sokoła, przyjęte

zostało nieformalne uzgodnienie, że stałą opiekę nad wybranymi grobami przejmuje od Towarzystwa Przyjaciół Zgierza Urząd Miasta Zgierza. Uzgodnienie to objęło następujące groby:

- grób małżonków Aleksandra Metelskiego i Marii Rzeczyckiej-Metelskiej (oboje byli nauczycielami, a Aleksander Metelski także pierwszym Prezydentem Miasta Zgierza po II wojnie światowej – latach 1945-46);
- usytuowana tuż obok kwatera z nagrobkami Włodzimierzy z Jodłowskich Krąkowskiej (uczestniczki Powstania 1863 r. i wdowy po uczestniku powstania śp. Maksymilianie) oraz jej córki Felicji Krąkowskiej (nauczycielki);
- zlokalizowany obok grób Marii Bronowskiej (także nauczycielki),
- znajdujący się niedaleko kaplicy cmentarnej grób Zygmunta Burdzińskiego i jego Małżonki (Zygmunt Burdziński był nauczycielem, ale także uznanym artystą malarzem),
- usytuowany pod parkanem, na prawo od bramy cmentarnej grób dr. Stanisława Oleszy i Jego Małżonki (dr Stanisław Olesza był ginekologiem położnikiem, dyrektorem Szpitala Miejskiego w Zgierzu).

Pod pojęciem stałej opieki obie strony rozumiały bieżące, wynikające z zaistniałych potrzeb, utrzymanie danego grobu i bezpośredniego otoczenia w czystości, usuwanie wyrosłych chwastów, uprzątnięcie wypalonych zniczy i uschniętych kwiatów oraz temu podobne działania. W praktyce w ciągu roku prace porządkowe oraz dekoracyjne są przeprowadzane przed świętami państwowymi i kościelnymi oraz w innych terminach w miarę potrzeb. Uzgodnienie jest regularnie realizowane przez Urząd Miasta Zgierza obecnie w strukturach Urzędu zadanie to przyporządkowane jest do Wydziału Zieleni Miejskiej. Należy wspomnieć, że Urząd Miasta Zgierza zleca również prace porządkowe przy grobach: Józefa Popiełkiewicza, Stanisławy i Stanisława Prokieszów, Marianny i Teofila Pietrusińskiego. Porozumienie to nie obejmuje prowadzenia prac renowacyjnych na tych grobach – ponieważ od przeprowadzenia pierwszych tego typu prac minęło 15-17 lat, Towarzystwo Przyjaciół Zgierza rozważa odnowienie niektórych z wymienionych nagrobków po raz drugi.

Do omawianej grupy działań Towarzystwa Przyjaciół Zgierza trzeba również zaliczyć wykonanie przed kilku laty czyszczenia nagrobków Pań Krąkowskich – są one wykonane z piaskowca, a materiał ten łatwo ciemnieje pod wpływem warunków atmosferycznych.

W działaniach podejmowanych w ramach sprawowania opieki nad wymienionymi grobami godne podkreślenia jest realizowane przez kilka lat porozumienie zawarte przez Towarzystwo Przyjaciół Zgierza z inicjatywy jednej z nauczycielek Liceum Ogólnokształcącego

im. St. Staszica w Zgierzu na prowadzenie przez grupę młodzieży szkolnej dwa razy w roku prac porządkowych na wyżej wymienionych mogiłach. Obecnie w związku ze zmianą miejsca pracy przez nauczycielkę, dotychczasowe porozumienie wygasło, ale wspólnie będziemy szukać alternatywnego wsparcia zadania przez młodzież z innej szkoły. Takie działanie, w połączeniu z udziałem młodzieży w kwestach, ma ważne znaczenie wychowawcze i obywatelskie.

Z poważaniem

PREZYDENT
MIASTA ZGIERZA
Przemysław Stanisławski